

Süleyman Hünkar

Mahkumlara menfi propaganda yaptılar

Aslen Denizli`nin Saray ilçesi Beylerbeyi köyünden olan Süleyman Hünkar Ağabeyle 1997 senesi Haziranında görüştük. O tarihte 78 yaşındaydı. Onunla iki gün boyunca Denizli`yi dolaşarak konuşup sohbet ettik, hatıralarını dinleyerek bazı notlar aldık. Görüşmemizden beş-altı ay kadar sonra da-Allah rahmet eylesin-vefat etti.

Emirdağ Lahikası mektuplarında isminden sitayişle ve hizmetlerinden takdirle bahsedilen (s. 54) Süleyman Hünkar Ağabeye özellikle Üstad Bediüzzaman ile alakalı hatıralarını ve Risale-i Nur`a dair hizmetlerini sorduk. O da her zamanki şevk ve heyecan yüklü duygularla bize bildiklerini teker teker anlattı. Kendisine ilk sualimiz, Üstad Bediüzzaman`la 1943 senesinde tanıştıkları Denizli hapishanesine ne sebeple girdiğini ve orada Üstadla tanışmasının nasıl olduğunu sorduk. İlk cevabı şöyle oldu: `1938 senesi başında idi. Ağabeyimin nişanlısını kaçırma teşebbüsünde bulunan bir şahsı tabancayla vurup yaraladım. Öldüresiye vurdum, fakat ömrü varmış, kurtuldu. Bu sebeple yakalanıp hapse atıldım.` (Süleyman Abiyle birlikte hadise mahalline de gittik. Çarşının ortası bir yerde, bize `Aha şuracıkta adamın üzerine mermileri yağdırdım` diyerek, elli sene evvelki olay noktasını gösterdi.)

Süleyman Hünkar Ağabeye yönelttiğimiz diğer sualler ile verdiği cevaplar ise, şöyle bir seyir takip etti:

S: Sizin ilk girdiğiniz hapishane hangisiydi?

C: Eski, köhne bir hapishaneydi. 1939`da bizi yeni yapılan ve halen kullanılmakta olan cezaevine naklettiler.

S: Üstad`la tanışmanız nasıl oldu?

C: Daha evvelden ismini hiç duymamıştım. 1943 yılı güz mevsimiydi. Ben de yüz kişilik koğuşun ağasıydım. Bir gün, idarenden bizi çağırdılar. Dört koğuşun ağası olarak gittik. Orada hapishane müdürü, savcı, savcı yardımcısı falan vardı. Bize aynen şunu söylediler: `Buraya Şark`tan bir Bektaşî gelecek. Onun yüzden fazla da müridi var. Sakın ola onlara yüz vermeyin, onlarla samimiyetlik kurmayın. İsterseniz onları köle gibi çalıştırın; ama hiç değer vermeyin. İtiraz ederlerse, onlara istediğinizi S: Sonra ne oldu?yapabilirsiniz. Tersini yaparsanız, sizi falakaya yatırır, işkence çektirir, hepinizi dayaktan geçiririz.` Onların bu baskıcı talimatı bana çok ağır geldi. Dinlemeye daha fazla tahammül edemedim. Kendimi tutamayıp bağırdım onlara: `Çabuk basın gidin burdan. Siz kim oluyorsunuz ki bana emir veriyorsunuz. Ben Denizli`nin efesiyim, burada da koğuş ağasıyım. Kiminle konuşurum, kiminle samimiyet kurarım, o benim bileceğim iş. Sizi hiç ilgilendirmez. Asabımı bozmadan terk edin burayı.`

S: Sonra ne oldu?

C: Ben bir şeyi söyledim mi, onu yapacağımı herkes biliyordu. Bana karşı geldiği için, hapiste iken de bir mahkumu bıçaklamıştım. Belalı adamdır diye, benden korkuluyordu. Hapishane idarecileri de, bağırmamdan cidden korktular, gittiler. Biz de koğuşumuza geri döndük.

S: Peki, Üstad Bediüzzaman için neden `Şarklı bir Bektaşî` tabirini kullandılar ki?

C: Bizim bulunduğumuz hapishanedeki mahkumların mevcudu 350-400 kadardı. Hemen hepsi de ya katil, ya cani, çete reisi, ya da bir şekilde kan dökmüş sakıncalı, geçimsiz insanlardı. Hapishanede bile geçinemeyen birbirimizi vururduk. Hatta, Üstad gelinceye kadar hapishaneden tam 18 cenaze çıktı. Yaralıların adedini ise bilemiyorum. İşte, aramızdaki bütün bu vahşete rağmen, hemen hepimizde `Şarklılar`a karşı ve bilhassa `Bektaşiler`e karşı müthiş bir alerji vardı. Onları hiç sevmez, hatta hınç ve öfke duyardık. `Ah bir elimize geçse de derslerini versek` diyenler olurdu. Üstad`a karşı da böyle bir antipati meydana getirmek için, ona kasten `Şarklı bir Bektaşî` dediler. Yarın:

Gelelim Üstad`la olan tanışmanıza... Görür görmez ısındım Üstad`a

S: Süleyman Ağabey, Üstad Bediüzzaman ile ilk karşılaşmanız ve tanışmanız nasıl oldu?

C: Bir gün ağası olduğum koğuşun demir parmaklıklı kapısı önünde oturuyordum. Ortalığın bir anda hareketlendiğini gördüm. Görevlilere `Ne var, ne oluyor?` dedim. Bana, `İşte o Şarklı Bektaşî`yi getiriyorlar` denildi. Ben de, demir parmaklıktan dış kapıya doğru bakıyordum ki, çok değişik kıyafetli bir zatın geldiğini gördüm. Herkes birbirine `İşte o zat budur` diyordu. Evet, o zat Üstad Bediüzzaman`dı. Ona dikkatlice baktım ve baktıkça da bakasım geldi. Adeta bütün dikkatim ona kilitlendi.

S: Nasıl bir duruşu vardı?

C: Son derece vakur ve kendinden emin bir duruş. Başı dimdik bir vaziyetteydi. Etrafa korkusuz ve minnetsiz bir bakışı vardı. İnsanlardan müstağni, tamamen Allah`ıyla baş başa bir ruh haleti sergiliyordu. Onu bu halde gördüğüm anda ısındım, bir sıcaklık, bir samimiyet kurdum içimden. **Böyle mert, cesur, korkusuz, minnetsiz insanları, karakterim icabı hep sevmişimdir.** Fakat, Üstad`ın duruşu, yürüyüşü daha başkaydı. Ayrıca maneviyat yüklüydü.

S: Bütün bunları ilk bakışta nasıl anladınız, nasıl kavradınız?

C: Kardeşim, biz de az-buçok insan sarrafı sayılırız. Kişinin yüzüne, gözüne baktım mı, ne mal olduğunu az-çok anlarım. Üstad`ta ise, öylesine farklı bir halet-i ruhiye vardı ki, ona bakan kişinin birazcık olsun imanı ve ınsafı varsa, onun nasıl bir zat olduğunu anlardı. İnsana apayrı bir güven verirdi, itimat telkin ederdi. Zaten, ben de onu görür görmez, aleyhinde bize söylenen bütün menfi şeyler, bir anda müsbete inkılap etti. Kendi kendime, `Bu ermiş bir insandır; düşmanları yalan söylüyor` dedim. Kalbimde de onlara buğz etmeye başladım.

S: O gün için bir görüşmeniz, konuşmanız oldu mu?

C: Oldu tabii. Hem de tam istediğim gibi. Ben demir parmaklıklı kapının önünde iken, baktım Üstad`ın oturması için, aynı kapının dış tarafına bir iskemle koydular. Ona, hücrelerini hazırlayınca kadar orada oturmasını söylediler. Üstad yakınımaya kadar geldi ve selam vererek iskemleye oturdu. Ben ona `Hoş geldiniz hocam` dedim. O da bana `Hoş bulduk evladım` diye karşılık verdi. Onun o `evladım` deyişinde öyle şefkatli bir his, sarıcı bir sıcaklık vardı ki, tarif edemem. Kendisine ayrıca çay-kahve ne arzu ettiğini sordum. Bana, `Kahve değil, ama senin bir çayını içerim` dedi. Sanki dünyalar benim olmuştu. Bir çay içerim falan demiyor, `**Senin bir çayını içerim**` diyordu. Onun söyleyiş tarzında bile apayrı bir samimiyet havası vardı. Koğuştaki arkadaşlarıma seslendim; çok geçmeden sıcak, taze bir çay geldi. O esnada biraz sohbet ettik. Niçin mahpus edildiğini, buraya niçin gönderildiklerini sorup konuştuk.

S: Onun davasının ne olduğunu o an için anlayabildiniz mi?

C: Meseleyi biraz olsun kavradım. Zaten o zatın doğru söylediğine, yalana tenezzül etmediğine orada kanaat getirdim. O kısa süre içinde ona öylesine bağlandım ki, oradan ayrılmasını, kalkıp gitmesini istemiyordum.

S: Sonra nereye götürdüler?

C: Üstad ikinci çayı içmedi. Alıp götürdüler. Ben de görebildiğim kadar takip ettim. Baktım ki, ona gösterilen yer, hapishanede süpürgelik olarak kullanılan izbe, küflü, dar, basık ve karanlık bir yer. Orayı boşaltmışlar, içine de zar-zor bir somya sıkıştırmışlar ve Üstad`a gel içine gir diyorlar. Üstad girdi, somyanın üzerine oturdu; amma, oturmuş halde başını dahi kaldırıp dik duramıyor. Bu yer o derece basıktı.

S: Siz galiba bu duruma müdahale etmişsiniz.

C: Evet, Üstad`ı o vaziyette görünce sinirimden, hiddetinden duramadım. Adeta kontrolden çıktım. Derhal çağırın bana hapishane müdürünü dedim. Geldi. Ona Üstad`ın konulduğu yeri gösterdim. Bağırarak şunları söyledim: Nedir bu yaptığınız? Yarından tezi yok, o zatı oradan çıkartıp daha rahat bir yere nakledeceksiniz. Aksi halde, yüz kişilik koğuşumla isyan çıkartır, hapishaneyi de başınıza yıkarım, haberiniz olsun.

S: Yaptılar mı dediğinizi?

C: Sıkıysa yapmasınlar. Onlar bilirler başlarına nelerin geleceğini. Ertesi gün, Üstad`ı oradan alıp, hiç olmazsa ibadetini rahat yapabileceği bir odaya naklettiler.

Hapishanenin manevi havası değişti

S: Sizin Üstad Bediüzzaman ile münasebetiniz nasıl gelişti?

C: Benim Üstad`ı tanıdığım kadarından fazla, o da beni tanıdı. İlk anda aramızda başlayan samimiyetlik havası, her geçen gün daha da gelişti. Bir vesileyle herhangi birimiz dışarı gidip gelirken, abdest almaya, yahut mahkeme için duruşmaya gidip gelirken, muhakkak birbirimizle selamlaştırdık. Aynı zamanda, koğuşlara dağıtılan Üstad`ın talebeleriyle de günden güne samimiyetimiz gelişti. Onları bir arada tutmadılar; kasten kısım kısım koğuşlara dağıttılar ki, hemen hepsi cinayetten sabıkalı mahkumlar, bu insanları ezsinler, dövsünler, icabında vurup öldürsünler... Ama, gelişmeler öyle bekledikleri gibi olmadı; hatta tam tersi bir durum oldu. Üstad ve talebelerinin neşrettiği manevi hava, 3-4 ayda bütün hapishaneyi tesir altına aldı.

S: Mesela ne gibi değişiklikler oldu?

C: Çok şeyler değişti. Başta kendim dahil olmak üzere, mahkumların hemen hiçbiri doğru dürüst namaz kılmıyordu. Çok kumar oynardık. Arkasından, kazananla kaybeden arasında kavga çıkardı. Aramızda çeteleşme, gruplaşma olurdu. Gizliden getirttiğimiz bıçaklarla birbirimize saldırdık. Neredeyse iki ayda bir cenaze çıkardı hapishaneden. Yaralılar hariç, Üstad gelinceye kadar ben tam 18 cenaze saydım. İşte, bu ilk 3-4 ay zarfında bunların tamamı değişti. Kumar oyunu kalktı, kavgalar bitti, namaza başlayanların sayısı hızla arttı. Hatta, ezan-kamet okumak veya tesbihat yapmak için, o cani adamlar birbiriyle yarışır duruma geldiler.

S: Mapushane dershaneye, medreseye döndü yani...

C: Evet, aynen öyle oldu. Üstad`ın gizli düşmanları, kendisinin ve talebelerinin öldürülmesini beklerken, cenazelerinin çıkması için el ovuştururlarken, hapishanemiz adeta bir ibadethaneye döndü. Üstad`ın hafız talebeleri vardı. Gönenli Mehmed Efendinin de aralarında bulunduğu bu hafızlar, hatırladığım kadarıyla yedi kişiydi. Üstad, gece gündüz Kur`an okumalarını istemiş, onlar da sırayla okuyorlardı.

O zamanlar, dışarıda ezan, Kur`an okumak yasak olduğundan, Denizli'nin dindar insanları, bilhassa yaşlı kadınlar, bazen

hapishane penceresine, ya da duvar çatlaklarına kulaklarını dayayarak, gözyaşları içinde hafızları dinlerlerdi. İçlerindeki ezan, Kur`an hasretini bu şekilde dindirmeye çalışırlardı. Eskiden jandarmanın, polisin, gardiyanların yanlarına sokulmaktan korktukları azılı mahkumlar, 3-4 kişiyi öldürmüş katiller, işte bu zaman zarfında tahta bitini dahi öldürmekten kaçınır oldular.

S: Böylelikle, hapishanenin eski vaziyetinden eser kalmadı.

C: Tamamıyla değişti. Tavırlar, yaşantılar gibi, sohbetlerin seyri de değişti, güzelleşti. Mahkumların sohbeti, hapishanenin gündemi, artık Üstad ve Risale-i Nur`lar etrafında şekillenmeye başladı. Herkes bunları konuşuyor, başka şeylere kimse kulak asmıyordu.

S: Tahta biti (tahtakurusu) çok muydu o zamanlar?

C: Haddinden fazla. Su azdı, temizlik hizmetleri yetersizdi. Tahta bitleri tavandan üstümüze adeta yağmur gibi yağıyordu. Mahkumlar gece rahat uyuyamazdı. Uyumak için ağzı büzgülü torbalar içine girilir, öyle yatılırdı. Gündüz de, bu yataklar aynı torbalar içinde iple tavana asılırdı ki, içine böcek falan girmesin. Üstad`ın tavsiyesinden sonra onları öldürmekten vazgeçtik, süpürgeyle toplayıp dışarı atardık. Aslında, nisbeten rahat da ettik. Öldürülünce, etrafta ne kadar tahta biti varsa, hepsi kan kokusuna hücum edip gelirdi, her tarafımızı ısırmaya başlardı. Üstad, **`Tahtabiti sülalesi ile aranızda kan davası açmayın; birini öldürseniz, üç yüz tanesi onun imdadına koşar gelir`** derdi. Hakikaten de öyleydi.

S: O tahta biti böcekleri Üstad`ı da ısırırlar mıydı?

C: Hayır, hiç duymadık. Üstad`ı ısırıklarına, rahatsız ettiklerine şahit olmadık. Haa, tahta bitinin ısırmadığı Üstad`ın iki talebesi daha vardı: Biri Hafız Ali, diğer ise Mehmed Feyzi Efendiydi. Onları da ısırmazlardı. Yalnız, sabah namazı vakti girdiği andan itibaren, Mehmed Feyzi`yi ısırmaya başlardı. O da kalkar, onlara teşekkür ederdi; **`Beni hab-ı gafletten uyandırdınız`** derdi.

Üstad, bir savcı ile bir hakimi reddetti

S: Süleyman Ağabey, Üstad ve talebelerinin mahkemedeki duruşmalarından haberdar oluyor muydunuz? Bu hususla alakalı ne gibi hatıralarınız var?

C: Üstad Denizli hapishanesine geldikten sonra, eski vahşiyane vaziyetimiz tersine dönmeye başladı. O vahşi, gabi tabiatlı mahkumlar, birer birer mübarekleşiyordu. Dolayısıyla, konuşmalarımız, sohbet mevzularımız da değişti. Kendi aramızda bütün konuştuklarımız Üstad, Risale-i Nurlar, mektuplar, mahkeme duruşmaları ve orada yapılan müdafaalar üzerineydi. Gelişmeleri günü gününe takip ediyorduk. Mesela, Üstad hapishaneden adliyeye nasıl gitti, yolda neler oldu, savcı neler söyledi, hakim nasıl bir tavır takındı, Üstad bunlara nasıl cevaplar verdi, vesaire... İşte bu gibi konuları en ince teferruatına kadar sorar öğrenir ve birbirimize anlatır dururduk. Bu çerçevede yaşanan birçok hadise, kayda değer pek çok hatıra var. Şimdi hangi birini anlatayım.

S: Dr. Alaaddin Yılmaztürk`ün Şemseddin Yeşil Hocadan naklettiği enteresan bir hatıra var. Üstad, duruşma esnasında bir hakimi reddediyor, ifade vermiyor.

C: Doğrudur. Biliyorum o hadiseyi. Üstad, bir hakime ifade vermeyi reddediyor. Ama, ondan önce bir savcıyı reddediyor, hatta tersliyor ve susturuyor adamı.

S: O halde, isterseniz önce savcı hadisesinden başlayalım.

C: Anlatayım. İlk başta çok edepsiz, şirret bir savcı vardı. Duruşmada Üstad`a ağır hakaretler ederek konuşuyordu. Üstad`ın **`vukufsuz ehl-i vukuf`** dediği, bilirkşi diye iki Halk Partili öğretmen hazırlamış olduğu rapordan okuyordu. Okurken, aynı anda hakaretli sözler sarf ediyordu.

S: Ne gibi sözler mesela?

C: Mesela, diyordu ki: `Hakim Bey, işte gördüğünüz bu Kürt, bu yobaz, şu gerici adam`, vesaire...

S: Üstad`ın tepkisi ne oldu?

C: Üstad çok sert bir tepki gösterdi. Savcıya bağırarak `Sen sus!` dedi. Garip ama, o da sustu. Hakim ona konuşuyor, ama konuşamıyor. Çenesi oynuyor, fakat ağzından hiç ses çıkmıyor. Savcı put gibi dikili kaldı orta yerde. Merak edip baktılar ki, adamın dili geri kaçmış, boğazını tıkamış. Aldılar, götürdüler hastahaneye. Kardeşim, bu sıradan bir zat değil ki; Üstad bu, Üstad... O sus dediği zaman, karşısındaki adam konuşabilir mi hiç? Üstad, o savcıyı da, birinci `ehl-i vukuf raporu`nu da reddetti. `Eserlerim Ankara`ya, yüksek bir ilim heyetine gönderilip tetkik ettirilsin` dedi. Hakim de bunu kabul etti. Külliyyat Ankara`ya gönderildi.

S: Gelelim, `redd-i hakim` meselesine.

C: Yine ilk zamanlardı. Biliyorsunuz, Üstad 9 ayda tam 12 kere mahkemeye gitti, geldi. Nihayet 12. celsede beraat etti. Bir duruşma esnasında, hakim Üstad`a soru soruyor. Üstad ise cevap vermiyor, hakimi tersliyor, müdafaada bulunmayı reddediyor. Hakim, hem şaşıyor, hem de tedirgin oluyor. Hop oturup, hop kalkıyor, ama Üstad`ın tavrı kesin. Şöyle diyor hakime: `Siz benim ifademi almaya selahiyetli değilsiniz. Benim temsil ettiğim davayı siz muhakeme edemezsiniz.` Hakim, Üstad`ın hiç rastlanılmayan bu tavrının sebebini sorunca da, şu cevabı alıyor: `Sizin oturduğunuz makam, mazlumların hakkını muhafaza yeridir. Temizdir o makam. Orada oturanın ve davamızı muhakeme edenin de temiz olması lazım.` Hakim, bu sözler karşısında neye uğradığını şaşırmış bir vaziyette o makamı terk etti, dışarı çıktı ve `temizlenmek üzere` evinin yolunu tuttu. Basit bir dava değil bu, kardeşim. Üstad`ı ve Risale-i Nur`u mütalaa edenin de, muhakeme edenin de temiz, selahiyetli ve liyakatli olması lazım. Aksi halde, işte böyle ya çarpılır, ya da reddedilir.

iki Cumanın meyvesi

S: Üstad `Meyve Risalesi` için `Bu risale, Denizli hapishanesinin bir meyvesi ve bir hatırası ve iki Cuma gününün mahsulüdür` diyor. O günleri hatırlıyor musunuz?

C: Hatırlamaz olur muyum... O harika risale Cuma günleri telif edildiği gibi, Üstad`ın Denizli hapsine girişi de yine bir Cuma gününe tevafuk etti.

S: Risalenin telifi ile çoğaltılması hadisesi nasıl oldu? Sanırım bu hizmetlerin çoğu Denizli Hapishanesinde yapıldı.

C: Doğrudur. Telif de, tashih de, istinsahlar da bizim hapishanemizde gerçekleşti. Tabii, Üstad`ın telif edip yazdıklarını bize ulaştırması hiç de kolay olmadı. Yanında kağıt, kalem, mürekkep gibi şeylerin bulunmasına müsaade edilmiyor. Esasen, bütün bunların hapishaneye sokulmasına da yasak getirildi. Her şeyi gizliden getirtiyorduk. Benim hep param vardı, hem de kağıt, mürekkep gibi levazımatı temin etme imkanına sahiptim. Gardiyanları, meydan ağalarını mecbur ediyordum. Getireceksiniz bunları diyordum. Onlar da gizliden getirip bana veriyorlardı. Asıl sıkıntı, yazılan bahislerin Üstad`dan koğuşlara, yani elimize ulaştırılmasıydı. Gerisi kolaydı. Hattı olan herkes birbirine yardım ederek yazıyor, bu suretle risaleleri çoğaltıyorduk. Mahkumlardan bir tek kişi, gidip de şikayette bulunmadı. Zamanla öyle oldu ki, okuması-yazması olan bütün mahkumlar, bu risaleyi ya okuyarak, ya da yazarak hizmete iştirak ettiler. Ardından sıra geldi, hapishane dışına hizmet sunmaya. Hamdolsun, onu da yapmaya muvaffak olduk. Hasan Feyzi Efendiler falan devreye girdi ve Denizli`de hizmet kök tutarak yaygınlaştı.

S: Üstad, `Şeyh Süleyman` isminde bir şahsın, orada Nur`un hizmetine zarar verdiğiinden bahsediyor. Bu hadise hakkında bilginiz var mı?

C: Bir gün Üstad`ın mahrem yazılmış bir pusulasını gördüm. Halis talebelerine diyordu ki: `Üç Süleyman`dan Beylerbeyli Süleyman`a itimad edin, hususi mahrem meselelerinizi onunla görüşün, konuşun...` Pusulayı okuduğumda hayrette kalmıştım. Çünkü, benden başka hapishanede iki Süleyman daha vardı, onları da başka sebepten getirmişlerdi. Birine

evet `Şeyh Süleyman`, diğerine de `Hoca Süleyman` diyorlardı.

Üstad`ın pusuladaki notunu görünce, kendi kendime dedim ki: `Diğer Süleymanlardan biri şeyh, biri de hoca; ben ise, daha doğru dürüst namaz kılmasını dahi bilmiyorum. Üstad, acaba neden onlara değil de, bana itimat edilmesini istiyor?` Sonra da şöyle düşündüm: `İbadetteki eksiklerime rağmen, ben Üstad`a karşı son derece samimi ve dürüst davrandım. Hiç ikili oynamadım. Demek ki, bu noktada diğer iki Süleyman`da bir yamukluk, bir ikiyüzlülük var...`

Bu düşünceden hareketle, diğer iki adaşımı takibe aldım. Ve hakikaten gördüm ki, adamlar ikili oynuyorlar. Hem Üstad`la dost geçiniyorlar, hem de Üstad`ın düşmanlarına her türlü malumatı veriyorlar. Kendilerini idareye beğendirme zilletine düşürerek, Üstad`a ve onun hizmetine de büyük zarar veriyorlar. Anladım ki, Üstad dürüstlüğe son derece ehemmiyet veriyor. Ben Üstad`a dost olduktan sonra, onun dostunu dost, düşmanını da düşman bildim. Benim tahminim, Üstad`ın hapisanedeki şiddetli zehirlenme hadisesinde, bu Süleymanlardan birini kullandılar, ondan istifade ettiler. Üstad, ölüm derecesine geldi, o zehirden.

Sonra, merhum Hafız Ali, kendini Üstad`ına feda etti. Kıldırılmış olduğu namazın ardındaki dua kısmında, cemaate de `amin` dedirterek, Üstad yerine kendisinin ölmesini Cenab-ı Hak`tan dua etti, niyaz etti. O andan itibaren de, Üstad iyileşmeye ve Hafız Ali fenalaşmaya başladı. Birkaç gün sonra da `ilim şehidi` olarak Hakk`ın rahmetine kavuştu.

Yıllar sonra başı sıkışan Süleyman Hünkar`ın, Üstad`ı arayıp bulması ve ziyaretine gitmesi

Çaresizlik içinde Üstad`ı aradım

S: Süleyman Ağabey, Üstad`ın Denizli hapsi müddeti ne kadar sürdü?

C: Üstad ve talebeleri, Denizli hapsinde dokuz ay kaldılar. Bu müddet zarfında, tam on iki kez mahkemeye çıkarıldılar. 12. celsede hepsi beraat edip çıktılar (15 Haziran 1944), gittiler.

S: Beraetten sonra Üstad Denizli`den ayrıldı mı?

C: Hayır ayrılmadı, daha doğrusu ayrılamadı. Beraat ettiği halde, onu serbest bırakmadılar. Yani, ortada herhangi bir suç olmadığı halde, ceza devam ediyordu. Ankara`dan, yani siyasi iktidardan yeni bir emir gelinceye kadar, Denizli`den ayrılmaması istendi. Üstad, iki-üç ay kadar daha kaldı. Şehir Palas`taki bir odada ikamet ediyordu. Başta Hasan Feyzi olmak üzere, Denizli`de Nur`un hizmetine girmiş zatlar, gidip onu burada ziyaret ediyorlar, görüşüyorlardı. O yıl sonbahara doğru Üstad`ı alıp Emirdağ`ına sürgün gönderdiler. Ama, orada da hiç rahat bırakmadılar.

S: Üstad`ın beraet edip hapisaneden ayrılmasına sevindiniz mi, yoksa üzüldünüz mü?

C: Her iki duyguyu da, olanca şiddetiyle yaşadık. Hem sevindik, hem de üzüldük. Beraat haberine, elbette ki çok sevindik. Ama, Üstad`tan ayrı düşmeye de o derece üzüldük ki, tarif edemem.

S: Siz ne zaman hapisten çıktınız?

C: Benim cezam ağırdı. Üç kişiyi ağır şekilde yaralamaktan sabıkam kabarmıştı. Toplam 18 yıl hüküm giymiştim. Ama, Üstad giderken bizim için `İnşallah siz de kurtulursunuz` demişti. Bir ümit bekliyorduk. 1950 senesinde Demokrat Parti iktidara gelince, umumi af ilan edildi, biz de bu vesileyle hapisten kurtulduk.

S: Çıktıktan sonra ne yaptınız?

C: Doğruca köyüme gittim. Köylülerimiz, hatta yakın akrabalarımız koyu Halk Partiliydi. Bu yüzden bana karşı tavırları çok hasmaneydi. `Bu Nuncudur, Demokrattır` diye kin tutuyorlardı. Neyse, bir süre sonra evlendim. İki oğlum oldu. Birinin ismini Mehmet Said koydum. Ardından, askere gittim. İzmit`te askerlik yapıyordum. Bir yıl sonra izne geldiğimde, her iki yavrumun da felç olduğunu gördüm. Gittiğimde sağladılar. Onları o halde görünce, adeta dünyam başıma

yıkıldı. Hanıma sordum, `Ne oldu bunlara?` diye. O da `Aşıdan sonra böyle oldular` dedi.

S: Aşıdan dolayı neden felç olsunlar ki?

C: Meseleyi tahkik ettim. Köye aşı ekibi gelmiş. Bütün köy çocuklarına aşı yapmışlar. Sıra benim çocuklara gelince, onlara hiç acımadan zehir şırınga etmişler.

S: Neden böyle yaptılar, sebep neydi?

C: Sebep, benim de diğer akrabalarım gibi Halk Partili olmadığımı hükmetmeleri. O zamanlar iktidarda Demokrat Parti olmasına rağmen, bürokratların, memur kesiminin çoğu Halk Partiliydi. Halkçılar ise, Demokratlara, hele hele Nurculara karşı çok acımasızdı. Koyu düşmanlıkları vardı. Hatta yakın akrabalarım dahi bana düşman olmuşlardı.

S: Sana düşman olabilirler, ama bu masum çocuklardan ne istediler?

C: Bana karşı olan kin ve öfkelerini, maalesef bu çocuklardan çıkardılar. Aşı ekibine demişler ki: `Bu iki çocuğun babası Demokrattır, hatta Nurcudur.` Onlar da, insanlıktan çıkarak o küçücük masumlara kıymışlar. Onlarla beraber, benim ve annelerinin de hayatını karartmış oldular. Şimdi, yaşı senden büyük bu iki çocuğum halen felçli ve halen de tedavi görüyorlar, ilaç kullanıyorlar. Sağ olsun, buradaki Yeni Asya temsilciliği bize sahip çıktı; kardeşler her türlü yardımı yapıyorlar. Allah razı olsun.

S: İzin süresi bitince tekrar askere gittiniz mi?

C: Hayır, gidemedim. Çocuklarımin acısı bana her şeyi unutturdu, adeta. Doktordu, ilaçtı, acıydı, hüzüdü, derken, aradan haftalar geçmiş. Bu arada iznim de bitmiş olduğundan, askeriye den firarimin verilmiş olduğunu duydum. Hem İzmit`teki birliğim, hem Denizli Askerlik Şubesi den arıyorlar. `Bu adam hem cinayetten sabıkalı, hem de Nurculukla bağlantılı; mutlaka sakıncalı bir iş peşinde` diye, her tarafta beni arıyorlar.

S: Peki, siz ne yaptınız bu durumda?

C: Firarim verilince, saklandım haliyle. Gündüz kimseye görünmemeye, eve de geceleri gelmeye başladım. Sıkıntım had safhadaydı.... Tabii, bu böyle sürüp gidemezdi. Bir yol bulmak, bir hal çaresi bulmak gerekiyordu. O dayanılmaz sıkıntılarla boğuşurken, birden hatırıma Üstad`ın yanına gitmek, çıkış yolunu ona danışmak fikri geldi.

S: Gidebildiniz mi ziyaretine?

C: Gittim, ama bu hiç de kolay olmadı. 1954 veya 55 senesiydi. Üstad`ın Isparta`da olduğunu öğrendim. Gizlilik içinde evinin olduğu yere kadar gittim. Kapıyı çaldım, iki talebesi çıktı: `Üstadımız hastadır, ziyaretçi kabul etmiyor` dediler. Ben dedim ki, gidin Üstad`a `Denizli`den Beylerbeyili Süleyman gelmiş` deyin.

Üstad`la uzun bir görüşme yaptık; yılların hasretini giderdik

S: Süleyman Abi, hizmetkarları Üstad`ın hasta olduğunu, bu sebeple ziyaretçi kabul etmediğini söyledikleri halde, hemen görüşmek için neden ısrar ettiniz? Bir müddet bekleseydiniz, daha doğru olmaz mıydı?

C: Haklısın. Fakat ben de haklıyım. Çünkü benim durumum acıldı. İkincisi, evet Üstad hasta olur, olabilir; ama, hizmet adına, kardeşlerle görüşmek adına olunca, Üstad`ın derhal iyileşiverdiğini de biliyorum. Cenab-ı Hak, onu böyle durumlarda iyileştiriyor. Nitekim bu defa da öyle oldu.

S: Nasıl oldu?

C: Hizmetkarları gidip `Beylerbeyili Süleyman geldi` deyince, Üstad `Hemen çağırın gelsin` demiş. Ben de, usul-adap ile eve girdim, yavaşça Üstad`ın kapısının önüne vardım. Baktım ki, Üstad hakikaten hasta vaziyette karyolasında yatıyor. O

an kapıda beklerken beni gördü ve belki inanmayanlar olacak, ama beni görür görmez, tam bir delikanlı zindeliği içinde yatağından kalktı ve kollarını yana açarak `Kardeşim Süleyman! Sen hoş geldin, safalar getirdin` diyerek beni karşıladı. Kucaklaştık, sarıldık birbirimize.

S: O an için neler hissettiniz?

C: On yıl sonra Üstad`la yeniden buluşmanın bahtiyarlığını yaşadım. Dünyalar benim olmuştu. Öyle candan ve şefkatli bir kucaklaması vardı ki, bir an için bütün dertlerimden, kederlerimden sıyrılmış oldum. Bir de çok garip bir şey oldu. Üstad`ın mübarek göğsünden, sinesinden bir koku yayılıyordu. Allah`ım ya Rabbim, hayatımda böylesine güzel bir kokuyu hiç hissetmedim. Benim acizane kanaatim, o, dünya ötesiydi, yani Cennet bahçesinin kokusuydu. O anın bitmesini, beni bırakmasını istemiyordum.

S: Peki, sonra ne oldu, ne yaptınız, neler konuştunuz?

C: Sonra, Üstad kollarımdan tutup yer minderine oturduk. Ardından başladık hapisanedeki günlerimizi konuşmaya, hatıraları yad etmeye: Meyve Risalesinin telif ve istinsah hikayesini, Merhum Hafız Ali`yi, mahkumlarını durumunu, idarenin tavrını, vesaire... Bunlar gibi, eski Denizli hatıralarını konuşurken, bazen gülüyor, bazen da birlikte ağlıyorduk. Derken, zaman bir hayli ilerledi. Belki bir saatten fazla sohbet ettik. Sonra Üstad dedi ki: `Kardeşim, bizim vaktimiz az. Akrabam, hatta kardeşim bile olsa, ziyaretçileri ancak 15 dakika kabul edebiliyorum. Fakat sen kardeşimden de yakın olduğun için, sana bir saat vakit ayırdım.`

S: Böylece vedalaşma vakti gelmiş oldu.

C: Evet, veda vakti geldi, ama ben hala derdimi açabilmiş değildim... Neyse, cesaretimi toplayarak, Üstad`a derdimi açtım, başıma gelenleri, çocuklarımdan durumunu bir bir anlattım.

S: Üstad`ın cevabı, tavrı ne oldu?

C: Haliyle bitkin, üzgün ve hatta karamsar bir vaziyette idim. Ne evime, ne de askere gidebiliyordum. Ne yapacağımı bilemez bir durumdaydım... O vaziyette iken, Hazret-i Üstad yüzüme şefkatle şöyle bir baktı ve metanetle elini sırtıma vurarak tok bir sesle dedi ki: `Süleyman! Sen benim kardeşimsin ve talebemsin. İnşallah, inayet altındasın. Korkma! Metin ol, salabetli ol...`

S: Bunların dışında birşey dedi mi?

C: O an, şöyle garip, acaip bir hadise oldu: Üstad kulağıma doğru eğilip, telefon ahizesiyle konuşur gibi konuşmaya başladı. Diğer kulağımda ise, askerlik yaptığım alay kumandanının sesi geliyor, Üstad`a karşılık veriyor. Üstad genel kurmay başkanı edasıyla konuşuyor, kumandan da bir nevi `emir tekrarı` yaparak, `Tamam, evet, olur...` falan diyor.

S: Peki, ne konuştuklarını hatırlıyor musunuz?

C: Kardeşim, öyle bir manevi atmosfere girdim ki, kendimi kaybettim. Bütün vücudum elektriklendi. Güya efeyim ama, o anda maddi cesaretim adeta sıfırlandı. Bu yüzden, ne konuştuklarını anlayamadım. Sadece, Üstad`ın emir edasıyla konuştuğunu, karşıdakinin de tasdik ettiğini biliyorum, o kadar.

S: Sonra ne oldu?

C: Üstad, az bir ara verdi, geri çekildi, sonra tekrar kulağıma eğilip aynı hareketi, aynı sözleri tekrarladı. Bu kez, diğer kulağımdan duyduğum ses, Denizli askerlik şubesi başkanının sesi oldu. Üstad, ona da aynı şekilde emirler yağdırdı, o da kabul ve tasdik ile mukabelede bulundu. Bu olağanüstü halden, yine Üstad`ın elini sırtıma vurmasıyla çıkıp ayıldım. Dedi ki: `Haydi kardeşim, sen benim talebemsin ve himayem altındasın. Şimdi nereye istersen oraya git.` Sonra da vedalaşıp ayrıldık.

S: Isparta`dan nereye gittiniz?

C: Doğruca İzmit`teki birliğime gittim. Fırarım verildiği için, tutup beni askeri hakime çıkardılar, sorgulamak ve cezalandırmak için.

S: Orada başınıza neler geldi, nelerle karşılaştınız?

C: Çok şükür, aksi yönde her hangi bir şey olmadı. Diyebilirim ki, beni dahi şaşırtacak derecede her şey yolunda gitti.

NOT: Süleyman Hünkar`ın ikinci dönem askerlik müddeti olan bundan sonraki safhada görüp yaşadıklarını gazete isaniyla anlatmak münasip düşmediğinden, bu kısmı tayyederek geçiyoruz.

Denizli kahramanları

Beylerbeyli Süleyman Hünkar`la Denizli`de yaptığımız uzun sohbetin son bölümüne geldik. Kendisine `Denizli hatıraları` içinde isimleri ehemmiyetle zikredilen Muallim Hasan Feyzi ile Hakime Hesna Şener hakkındaki fikir ve kanaatlerini sordum. Risale-i Nur`a büyük hizmeti dokunmuş bu iki mühim şahsiyet hakkında yaptığı kısacık izahatı sizlere takdim ediyoruz. Hasan Feyzi Yüreğilli`Hasan Feyzi Efendi, hem alim, hem muallim, hem şair, hem de Nakşilerin Denizli kolu halifesi idi. `Okumuş olduğu bir Arabi eserin kenarında, hocasının hocasına ait kerametli bir haşiyeye rastlamış.

Rumi 1293 tarihli o haşiyecikte şu ifadeler yazılı imiş: `Mehdi-yi azam, Kürdistan`da bu sene dünyaya geldi.` `Bu not, onun dikkatini çekmiş. Üstad`ın Denizli hapsine girdiğini duyunca, doğum tarihini merak edip öğrenmiş. Sonra da, bir yolunu bulup bu işin sırrını Üstad`a sormak istemiş. Ancak bir türlü ona yaklaşamamış. `Üstad bir gün mahkemeye giderken, yolda Hasan Feyzi`yi görüp manen keşfetmiş, hatta onu selamlamış. Bu şaşırtıcı durum karşısında, Hasan Feyzi`nin bütün tereddütleri izale olup, Üstad`a can-ı gönülden bağlanmış. Hem öyle bir bağlanma ki, Üstad`dan ayrılığa bile dayanamayacak kadar...

`Onun kaleme aldığı `Ayrılık` şiirini biliyorsunuz. Ne kadar dokunaklı, ne kadar içten... Hakikaten, Üstad`dan ayrı kalmaya fazla dayanamadı, iki sene sonra henüz elli yaşındayken Hakk`ın rahmetine kavuştu.`

Hakime Hesna Şener

`Hesna Şener Hanım ise, o da sonradan Üstad`a çok bağlandı. Aslen Senirkentliydi. Üstad`ın `ilm-i hakikat` sahibi olduğuna inanıyor ve bunu etrafındakilere de söylüyordu. `Hesna Hanım, Üstad ve talebelerinin Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde beraat etmesinde belki de en büyük pay sahibidir. Hükümetten çok ağır baskılar vardı; onlara ağır cezalar verilsin diye. Ama, o hiç aldırış etmedi, korkmadı, çekinmedi onlardan. `

Diğer hakimlere diyormuş ki: `Bediüzzaman Hazretleri ilm-i hakikat sahibi bir zattır. Böyleleri, duvarın ötesini de, berisini de görür. Ona ceza vermek, haksızlıktır; onu mahkum etmek, kendi vicdanımızı mahkum etmek demektir.` `Allah rahmet eylesin, her iki insanın da pek büyük hizmetleri oldu.` `Üstad`ıma sadakatten ayrılmadım` Süleyman Hünkar Ağabey, sohbetimiz esnasında 12 Eylül (1980) darbesinden sonra bir müddet yalnız kaldığını söylemişti. Bu meseleyi de biraz daha açmasını istedik. Kısaca şunları söyledi:

`Bilhassa ihtilal anayasası oylamasından sonra, birçok yerde olduğu gibi, Denizli`de de Nur talebeleri arasında bir dağılma hadisesi yaşandı. Bu arada çeşitli gruplar teşkil olundu. Bunların sohbetlerine gittiğimde, aziz Üstad`ımın geri plana itildiğini gördüm. Her grupta bir başka hocanın ismi ağırlıkta; ama, Üstad`ın ismi ya hiç geçmiyor, ya da ikinci derecede ondan bahsediliyor. `Bu vaziyetten çok rahatsız oldum. Neden böyle yaptıklarının sebebini sordum.

Verdikleri cevap ve izahlar, beni zerre kadar tatmin etmedi. Hatta daha da kuşkulandırdı. Böylelerine hep şunu söyledim: `Risale-i Nur`un okunduğu yerde, Üstad`ımın yerine ve önüne başka kimseyi koymayın. Aksi halde, Üstad`ı tanımadığınıza hükmedeceğim. Sizin hocalarınız alim olabilir, hatta evliya bile olabilirler. Amma, Üstad`ın yanında yine ufak kalırlar, basit düşerler. Sizin hocalarınız, okuduğunu anlamaya, anladığını da konuşmaya, yazmaya çalışır. Üstad`ım ise, Kur`an`ın feyziyle bakar, önünde manevi pencereler açılır, ilham, sünuhat gelir, öyle konuşur, yazar ve yazdırır.`

`Bu söylediklerimden dolayı alınanlar, gücenenler oldu. Ben de, Üstad`ıma olan sadakatımı bozmadım ve yalnız kalma pahasına onlardan uzak durdum. Evet, uzun süre yalnız kaldım; ta ki, doğrudan doğruya, kemal-i ihlasla Üstad`a ve Risale-i Nur`a bağlı olan ve bunun önüne başkasını katmayan sadık Nur şakirtlerini yanımda, etrafımda buluncaya kadar.`

SON Bediüzzaman diyor ki: (1945 Emirdağ) Ben Denizli gibi, az bir zamanda, bize ve Risale-i Nur`a metin kahraman sahipleri ve kardeşleri verdiği için, elimden gelse, kemal-i sürur ve sevinçle onların mübarek hapisanesinde bakiye-i ömrümü geçirmek istiyorum. Bizimle çok alakadar ve hapisanede görüştüğümüz veya bana hizmet eden Beylerbeyli Süleyman ve Tavaslı Mehmed Çavuş gibi ne kadar dostlar varsa, hepsine çok selam ediyorum ve her vakit manevi kazançlarımıza ve dualarımıza dahildirler. Emirdağ Lahikası, s. 54.